

Депресија, репресија, маргинализација: да ли су мушкарци нове жене?

Пише: Елизабет Деј
недеља, 31 август 2008 19:26

Уколико су недавна истраживања иоле поуздана, савремени мушкарац је у веома тешкој ситуацији.

Мушкарци су у јуну сазнали да им либидо опада, услед чега је број оних који траже стручну помоћ због проблема са потенцијом порастао за четрдесет процената. Још више су се забринули у јулу, када су сазнали да од свих Европљана као очеви имају најмање очинских права. Према речима Никол Бруер, генералне директорке Комисије за једнакост и људска права, у Британији се не сматра да су очеви „нужни за одгајање деце“. Истог месеца објављено је и медицинско истраживање које доказује да квалитет мушке сперме опада у толикој мери да су, пошто мушкарац наврши четрдесет пет година, двоструко већи изгледи да ће им партнерка побацити.

Нису у питању само њихова биолошка својства. И мушкарци подлежу традиционално женској преокупацији властитим изгледом. Продаја козметичких средстава за мушкарце је у последњој деценији порасла за тридесет процената. Готово је двадесет процената више мушкараца који се подвргавају пластичној хирургији, док су прошле године истраживачи са Харварда открили да су међу онима који пате од анорексије и булимije четвртина мушкарци. На модним ревијама и мушки манекени расправљају о мршавости. „Манекени имају уске груди, упале образе и изгледају неухрањено“, како је приметио новинар Њујорк тајмса.

Чини се да се сваке недеље појављују нова истраживања која као да се утркују да дају најгору могућу слику савременог мушкарца. Кажу нам да су мушкарци све неуротичнији и све мање испуњени него икада раније, да их маргинализују уместо да их поштују, да се од њих очекује да боље разумеју сопствене емоције, а ипак их због тога критикују. Мушкарци као да нису сигурни ко су и шта би требало да буду. Пошто је све више мушкараца који се осећају обесправљено, разочарано и развлашћено, да ли би их требало сматрати новом угњетеном мањином? Да ли су можда мушкарци нове жене? Уколико је тако, кога би требало кривити што се осећају маргинализовано?

У Великој Британији 75 процената самоубица су мушкарци. Изгледи да ће умрети од десет најубичајенијих врста рака који погађају оба пола су двоструко већи, а болести срца им се обично јављају десет година раније него код жена. Иако на националном плану постоји програм раног откривања рака дојке и материце, сличан програм не постоји за мушкарце, упркос томе што од рака простате умире 6,7 процената више мушкараца него жена од рака материце.

Иако жене и даље у просеку зарађују 12 процената мање од мушкараца и веома су мало заступљене на највишим положајима у фирмама, мушкарци са пуним радним временом у просеку раде 41,9 сати недељно, а жене 37,6. Како тврди амерички аутор Ворен Фарел, који се бави мушким правима, иако постоји „стаклени плафон“ за жене, постоји и оно што он назива „стакленим подрумом“ за мушкарце. „То значи да су мушкарци истовремено и на врху и на дну економске лествице. Од двадесет пет послова који се сматрају најлошијим (у САД), двадесет четири су послови на којима су мушкарци заступљени са 85-100 процената. У питању су послови као кровопокривач, заваривач, ђубретар, водоинсталатер, послови који доносе веома мало сигурности, мало новца и мало је оних

који желе да их раде.“

Фарел каже да жене обично преферирају флексибилнију равнотежу између живота и посла, што подразумева да им радна недеља траје „максимално“ четрдесет сати. Мајке обично успевају да се извуку са краћим радним временом јер имају финансијску потпору од супруга. Фарел тврди да је ово права дефиниција моћи. „Моћ дефинишем као 'контролу над нечијим животом'. Уравнотежен живот је далеко надмоћнији од мушког поимања моћи: зарађивање новца који неко други троши, док он умире раније.“

Иако би било лако одбацити ове аргументе као антифеминистичке, ипак постоје коментатори који мисле да би то било потпуно погрешно тумачење првобитног циља овог покрета – једнакост за оба пола, а не доминација једног на штету другог. Роузи Бојкот, суоснивач феминистичког часописа *Spare Rib* из 1971. године, истиче како је у првом уводнику писало да се тражи ослобађање и мушкараца и жена. „И мушкарац од 18 до 65 година који сматра да једини издржава нешто више од двоје деце и супругу, а има право на само две недеље одмора годишње током које ради од девет до пет, и жена која је одговорна за све послове око деце и домаћинство налазе се у истом сосу“, како каже Бојкотова. „Мушкарци се не осећају лагодно када признају да одлазе с посла како би одвели ћерку код зубара. Потребна нам је већа критична маса да би се та једнакост остварила.“

Много од овог наведеног, међутим, остаје као проблем искључиво средње класе. На најнижем степенику економске лествице жене и даље покушавају да збаци јарам угњетености и неједнакости. У међувремену, многим мушкарцима се губитак статуса код куће и на радном месту удружио са губитком самопоуздања. Нил Оливер, телевизијски историчар који је управо објавио књигу *Невероватне приче о томе како је од дечака настао мушкарац (Amazing Tales for Making Men out of Boys)*, каже да влада очит недостатак мушких узора. „Одрастао сам слушајући приче о Ернесту Шеклтону и гледајући филмове као што је Зулу. Свет у коме сам био дечак био је свет јасно дефинисаних мушких и женских улога, а њега више нема, па се мушкарци муче да му се прилагоде. У Британији су углавном мушкараце ловили готово до истребљења, а појам мушкости је застарео. Ипак, нагон да будете мушкарац је исконске природе, па и данас постоји код дечака.“

Дечаци су и у школи у опасности да неће имати мушки узор. На основу државне статистике из 2006. године, однос између тек дипломираних наставница и наставника до 25 година старости био је скоро седам према један. Сматра се да увођење рада на пројекту током наставе и модуларних испита импонује традиционално женским преимућствима – девојке су обично методичније, док младићи теже да користе веома рискантне стратегије као што је бубање једну ноћ пред испит.

Неки критичари тврде да је ова тиха „феминизација“ довела до тога да девојчице надмаше дечаке на готово свим нивоима: оне имају шири вокабулар, течније говоре, користе дуже реченице и праве мање грешака. До једанаесте године око 76 процената дечака достигне стандард писмености који је прописала држава, наспрам 85 процената девојчица. На матурским испитима је 2007. године 66,8 процената девојчица постигло

Депресија, репресија, маргинализација: да ли су мушкарци нове жене?

Пише: Елизабет Деј
недеља, 31 август 2008 19:26

одличан и врлодобар успех наспрам 59,7 процената дечака (што конкретно значи да каскају за девојчицама девет година).

Да ли ове статистике иоле утичу на свакодневна искуства обичних мушкараца? „Не знам да ли се осећам угњетеним, али чини ми се како жене о нама могу да говоре свашта без икаквих последица“, како каже један тридесетдвогодишњи адвокат из Лондона који не жели да се представи како колегинице не би осуле дрвље и камење на њега. „Неколико пута сам се задесио у канцеларији и чуо неосноване генерализације о томе како су мушкарци лоши: 'Ма, сви мушкарци су бескорисни, није ни чудо што није успео да на време заврши посао' и тако то. Не узимам све ово за озбиљно, бар не засада, али знам да се не бих извукао када бих исто то рекао за жене.“

Већ дуго није популарно бранити мушкарце. Ворен Фарел, отац такозваног „маскулинистичког“ покрета, износи своје тврдње још од краја седамдесетих година и често навлачи бес на себе. У својој књизи Зашто мушкарци зарађују више (Why Men Earn More) као и у последњој Да ли феминизам дискриминише мушкарце (Does Feminism Discriminate Against Men) он покушава да исправи оно што види као ендемску социокултурну предрасуду против свог рода.

Фарел верује да су у готово свим погледима мушкарци сада слабији пол. „Проблем са феминизмом је у томе што је у мушкарцима видео непријатеље. Када један пол победи, оба пола губе.“

Површно гледано, Фарелова тврдња како мушкарци тумарају у мраку трагајући за изгубљеном мушкошћу делује као неоснована и граничи се са увредом. Међутим, у последњих неколико месеци написано је неколико књига у којима се такође износи Фарелово уверење да су мушкарци незадовољни својом врстом и да морају узвратити ударац западној култури која уздиже женски род, а деградира мушки. Мушкарце очигледно спутавају и биолошки фактори – стручњаци за људску генетику процењују да ће мушкарци изумрети кроз 125.000 година због све мање плодне сперме и мутације Y-хромозома.

Дакле, иако жене имају само 17 процената посланичких места у парламентима широм света, упркос томе што има само десет жена генералних директора у групи од пет стотина највећих светских компанија, те пренебрегавајући чињеницу да је у Саудијској Арабији и даље женама законом забрањено да возе аутомобил, чини се да је понекад теже бити мушкарац.

О томе слободно упитајте Гаја Гарсију, аутора књиге Суноврат мушкараца (The Decline of Men), која ускоро излази из штампе, а у којој из ведрога угла гледа на то како се амерички мушкарац „искључује, предаје и уништава своју будућност.“ Према Гарсијиним речима, постоји „предиспозиција друштва да мушкарце сматра недостојним родитељства, преварантима и непоправљивим женскарцима.“ А ту је и Мајкл Гилберт, чије истраживање из 2007. под насловом Мушкарац за једнократну употребу (The Disposable Male), практично понавља оно што пише у наслову. „Материнство је непроменљиво“, пише Гилберт. „Очинство је друштвени конструкт. Зачудо, дали смо све од себе да га

унишtimo.“

Нису само мушкарци устали у сопствену одбрану. Ове године објављена је књига Спасите мушкарце: због чега су мушкарци битни и зашто би жене требало да се интересују (Save the Males: Why Men Matter, Why Women Should Care) из пера Кетлин Паркер, новинске колумнисткиње која пише садржајне текстове и одликује се култеровском способношћу да изрекне неизрециво. „Мислим да су мушкарци збуњени јер им од жена и из културе стижу супротне и често збуњујуће поруке“, каже она. „Желимо да буду храниоци и заштитници, осим када то нећемо. Желимо да заједно са нама броје трудове и хране бебе у поноћ, али хоћемо и да нам се склоне са очију када то пожелимо.“

Паркерова свој гнев у великој мери окреће према „високопрофитабилној мушкарцима ненаклоњеној индустрији“ која на сексуалну дискриминацију мушкараца гледа као на веселу забаву. Сходно томе, иако можете купити мајицу с натписом „Дечаци су глупи – гађајте их камењем“, уколико бисмо исто тврдили за жене, на то би се гледало као на позив на насиље. Дискриминација мушкараца као да постаје све прихватљивија у друштву. „Када је Сузан Пинкер, цењени психолог и новинарка недавно објавила књигу Полни парадокс: забринуте дечаци, надарене девојчице и права разлика између полова (The Sexual Paradox: Troubled Boys, Gifted Girls and the Real Difference Between the Sexes) примила је имејл од једне колегинице која је затражила да прокоментарише нешто о разлици између мушког и женског мозга, односно о недостатку мозга код мушкараца!“

„Нико се на такав начин не би нашалио о женама“, каже Пинкерова. „Када сте рекли да пишете нешто о мушкарцима, била сам потпуно збуњена, јер према мом искуству никоме није ни најмање стало до мушкараца. Мислим да су ту на сцени двоструки стандарди. Пошто су жене дуго биле дискриминисане, појавила се превелика осетљивост према шалама на њихов рачун каква не постоји када су мушкарци у питању. Претпоставља се да се они могу критиковати јер су на врху. Постоји схватање како је прихватљиво да жене третирају мушкарце као глупаке. Многе жене деле ово мишљење као да је познато да су мушкарци у неку руку бескорисни.“

Наравно, многим мушкарцима прија статус quo, али да ли је то пожељно или праведно? Помисао на оца који је стално код куће и мајку која одлази на посао и даље делује необично. Мушкарци који желе да буду очеви који седе код куће могу се у многим аспектима упоредити са женама које су педесетих година желеле да постану хирурзи. И једни и други се суочавају са баражном паљбом сексистичких претпоставки.

„Постоји култура мајчинства, које је недодирљиво, и веома је снажна у Великој Британији“, тврди Данкан Фишер, генерални директор Института за очинство. „Мушкарци су без разлога маргинализовани и стиче се утисак да су остављени у другом плану. Услуге које се пружају породиљама се описују као индивидуалне. После порођаја свака мајка добија часопис Мама плус један. Уколико жена оде на биро за запошљавање питају је: 'Да ли сте мајка? Хајде да видимо какав бисте посао желели', док мушкараца нико не пита да ли је отац.

Депресија, репресија, маргинализација: да ли су мушкарци нове жене?

Пише: Елизабет Деј
недеља, 31 август 2008 19:26

„Мушкарац ту напосто није битан. То и не смета толико уколико сте имућан мушкарац из средње класе који може да заузме чврсту позицију. Али зато многи млади очеви отпаду. Нико не очекује да се неко побрине и за њих.“

Ипак, истраживање је показало да се код деце која имају подршку оца ређе јавља наркоманија, да имају веће самопоштовање и да постижу боље резултате у учењу.

Ни ова весела претпоставка да је мушкарац бескористан није ограничена на очинство. Према извештају Бироа за рекламне стандарде, број жалби да се мушкарци на телевизији представљају као „пајаци“ и „идиоти“ полако расте из године у годину. У једној реклами за кухиње приказано је како жена удара шамар супругу јер је оставио подигнуту даску на WC шољи. „Када мушкарац омаловажи жену, то прераста у судски спор“, каже Фарел. „Када жене омаловажавају мушкарце, то се појави на честиткама.“

Тад Сафран, новинар и сценариста из Лос Анђелеса, искусио је ово прошле године на сопственој кожи, када је у новинама објавио британак чланак о томе како Британке „неуредно“ изгледају. „Гневно писмо које сам добио звучало је сумануто“, каже он. „Назван сам 'сексистом године'. Можда сам то и заслужио, али сигурно да реакција не би била иста да је исто то написано за мушкарце.“ Као да потврђују његове речи, једне британске новине су неколико месеци касније објавиле чланак под насловом „Да ли су мушкарци досадни?“. Оба чланка су заснована на бесмисленим генерализацијама, али ауторку нико није назвао сексистом.

Да ли је све ово битно када мушкарци заузимају готово неприкосновен положај у готово свим сферама живота? Да ли се љуте због ситница? А да ли је снисходљиво претпоставити да незадовољство које осећају првенствено мушки припадници средње класе у западној хемисфери осећају и скоро сви мушкарци на свету?

Можда. Међутим, према речима стручњака као што је Сузан Пинкер, ту постоји и једна нужна истина, а то је да можда и наше безазлено ћаскање са пријатељицама понекад има и дубље значење него што мислимо. Исто тако, упркос свим банкама сперме и вибраторима, мушкарци и даље играју улогу која допуњује жене и не спутава их. Према њеним речима, могло би се десити да на крају почнемо да омаловажавамо сопствени пол. „Чинимо себи медвеђу услугу уколико затворимо очи пред чињеницом да наши мужеви, синови, браћа или очеви јесу индивидуалне јединке. Никада нисам веровала у поделу на Марс и на Венеру. Сви смо ми само људи.“